

Medlemsinformation 5 - December 1992

"1993 - Den Svenska Historien" - detaljerat program föreligger nu.

Som framgick av novemhernumret gör vi en stor satsning här i Upplands-Bro.

Du är välkommen att antingen abonnemangsvis följa föreläsningarna eller välja sådant som intresserar dig. Priser framgår av det bifogade programmet.

Vårens föreläsningar sker varannan tisdag med början 19 jan på Dagcentralen i Bro; höstens sammankomster är förlagda till Dagcentralen i Kungsängen, Torget.

Exkursionerna är gratis och sker i samarbete med våra tre hembygdsföreningar.

Julklappsböcker för alla Upplands-Bro-bor 1992

I bifogade sammanställning finns de nu aktuella böckerna och deras priser.

1. Boken om skolans historia i Upplands-Bro är nu färdig. Det blir billigast för UKF om du kan köpa den på biblioteken och bokbussen.

Som medlem får du boken/böckerna levererade i brevlådan om du sätter in summan på postgiro 27 58 94 - 4. Pris 180:-. Icke medlemmar betalar porto 20:-. Totalt 200:- Boken (Vad hände egentligen? And-ra boken) har hårda pärmar och är trådbunden, 256 sidor.

2. Inför "Den Svenska Historien" är Första boken synnerligen aktuell. Temat i den är ju Rikshistoria på hemmaplan: Almarestäket och Stockholms Blodbad. De historiska dokumenten som beskriver för-spelet till blodbadet finns här samlade i populär form för första gången! Det är en verklig fördjupning av den nu slutsålda hembygdsboken Det hände i Upplands-Bro. Pris 150:- på bibliotek eller UKF:s pg.

Under år 1993 räknar vi med att få fram ytterligare en bok med "Rikshistoria på hemma plan". Del 3 kommer ju - som bekant - att handla om Dalupproret 1743, den s.k. Stora Daldansen. Att vi tar upp temat beror ju på att denna händelse har flera beröringspunkter med vår lokala historia förutom att det handlar om verklig rikshistoria. Foldern, i vilken projektet "Den Svenska Historien" presenteras officiellt, framställer saken så här på tal om Stora Daldansen: "Ibland tar vi upp den okända historien, eller drar paralleller till modern tid. Ett exempel är Stora Daldansen 1743, vars epilog nästan helt motsvarar händelserna på Himmelska fridens torg i Beijing år 1989, bara det att denna gången utgjordes scenen av Gustav Adolfs torg i Stockholm."

Vårt lokala bidrag är 1) dalkarlarnas proklamation vid Tibble gästgivargård, 2) svenska flottans aktion mot demonstranter på Norra Björkfjärden dagen efter massakern i Stockholm och 3) Broprästen Jakob Mörks litterära behandling av tidsepoken.

Hjälp

Vi behöver hjälp med försäljning av våra hembygdsböcker vid B&W stormarknad

4-6, 11-13, 18-20 dec. Ring Curt Dahlgren 581 702 45 el Börje Sanden 582 413

55.

"Ekhammarsgubben" på rundresa i Europa

Kommunens logotype, den lilla bronsfiguren från forngraven under motorvägen vid Ekhammar, har visats på den stora vikingautställningen i Paris och Berlin. Efter jul avslutas utställningen på Nationalmuseet i Köpenham. I den stora katalogen som omfattar 617 nummer beskrivs vår kommunsymbol sålunda:

"Bild av "vapendansare"

Den gjutna figuren, som på baksidan har en ögla, föreställer en man iförd en huvudbonad krönt av två horn med fågelhuvudavslutningar och hållande ett svärd i ena handen och i andra handen två korslagda stavar (möjligen spjut att döma av andra bilder). I samma brandgrav hittades även en figur föreställande en man i profil iförd en djurhamn och med en ringlande orm (?), som han håller i handen och biter i. Flera liknande figurer och bildframställningar är kända, de äldsta från folkvandringstid, de yngsta från vikingatid. Av allt att döma föreställer de personer, kanske mytiska, utförande olika riter.

Brons, höjd 2,8 cm. Ekhammar, Kungsängen (Stockholms-Näs) sn, Uppland, Sverige. ca 800. Skandinavisk. Statens Historiska Museum 30245:6"

Hembygdsböcker -

Det hände i Upplands-Bro (slutsåld). Kan lånas på biblioteken. Kulturhistoriska miljöer, 150:-
Fornsigtuna - en kungsgårds historia, 220:-
Vad hände egentligen? 1. Almarästaket - Stockholms blodbad, 150:-
Vad hände egentligen? 2. Skolans historia i Upplands-Bro, 180:-
Vad hände egentligen? 3. Stora Daldansen - Dalupproret 1743. (utkommer 1993). Böckernas kan köpas på biblioteken.

Skolans historia i Upplands-Bro.

I UKF:s bokserie Vad hände egentligen? har vi nu kommit fram till Skolans historia i Upplands-Bro. Boken kommer ut 150 år efter vår första allmänna skolstadga 1842 och beräknas ligga färdig i början av december 1992.

Pris 180:- 256 sidor, hård pärm och trådbunden.
EN bok + PORTO = 200:- Vid inköp av mer än ett ex levereras böckerna utan porto.
Bokpaket med 11 böcker: 1800:- (portofritt)

Beställning kan ske genom insättning på pg 27 58 94 - 4. eller på tel 582 41 355, (ev. telefonsvarare) Finns att köpa på biblioteken.

Huvudförfattare är *Ruben Lindberg* som också illustrerat de 150 sidorna som han bidragit med. Ruben har varit bosatt i kommunen sedan 1949 och varit verksam som lärare, kantor, rektor och kommunalpolitiker. Ingen har varit bättre skickad att skriva vår skolas historia. Att han också som etablerad bildkonstnär illustrerat boken med originalteckningar förhöjer dess värde i allra högsta grad.

Ruben har ägnat ett par år åt studiet av protokoll och handlingar. Skolans utveckling i stort *kan* följas genom de lokala åtgärder som vidtagits inom alla skoldistrikt i kommunen. Detta beskriver han under rubriken Folkundervisningen i Upplands-Bro fram till 1950. Förutom alla skolor och dess särarter finns en förteckning av alla anställda lärare fram till storkommunens tillkomst 1950. Han avslutar sin framställning med en historik över skolorna 1950 - 1992. Ett flertal skolstadgor och viss statistik finns också med i boken.

Om skolan har också *Anna-Greta Wijkström*, lärare i Tjusta på 1930-talet, och *Börje Sanden* lämnat bidrag.

Presentation av Andra boken - Föredrag av författaren.

Tisdagen 8 december. kl 19.30. Dagcentralen vid Torget i Kungsängen.

Folkundervisningen i Upplands-Bro Ruben Lindberg berättar om skolans historia och om sitt forskningsarbete.

Boken säljs vid detta tillfälle till **introduktionspris av 160:-**

(Första + Andra boken 280:-)

Vad hände egentligen? Första boken?

Den har bemötts välvilligt i de två recensioner som gjorts. Huvudtemat är Almarästaket och dess förhållande till Stockholms Blodbad. Här har vi "Rikshistoria på hemmaplan". Den svenska nationalstatens födelse och den svenska riksdagens tillkomst är bägge intimt förknippade med händelser i nuvarande Kungsängen. Elva historiska handlingar från 1440 till 1520 är "översatta" till modern svenska. Nio kapitel innehåller beskrivningar av Stäket och dess historia.

Avdelningen Tidsbilder handlar om Barnamordet på Stäket, Mordet vid Norrgrind i rättegångshandlingarna och den muntliga traditionen. Vidare den första provinsialläkarens rapport 1865, liksom en samtida ämbetsberättelse från prästen.

Dessutom några rapporter från UKF:s projektgrupper.

Bägge böckerna levereras för 300:- Första boken kostar 150:- Kontakta Börje Sanden för närmare upplysningar: 582 41 355

Plan för Föreläsningsserien Rikshistoria på hemmaplan, "Den Svenska Historien" - 1993. Upplands-Bro

Arr. Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut (UKF),
Kultur- och fritidskontoret, Studieförbundet Vuxenskolan.

6 föreläsningar, vårterminen, tisdagar (varannan vecka), kl 19-21
Dagcentralen i Bro: 19/1, 2/2, 16/2, 2/3, 16/3, 30/3

4 exkursioner, vårterminen: tisd 11/5 (kväll), 25/5 (kväll), lördag fm 5/6, lördag 19/6 fm

6 föreläsningar, höstterminen, tisdagar (varannan vecka), kl 19-21
Dagcentralen i Kungsängen: 31/8, 14/9, 28/9, 12/10, 26/10, 9/11 2
exkursioner, höstterminen, torsd 9/9 (kväll), sönd fm 26/9

Exkursionerna görs i samarbete med resp Stockholms-Näs, Bro och Håtuna Håbo-Tibble socknars hembygdsföreningar och Kultur- och fritidskontoret.

Pris: Enskild föreläsning 30:- Abonnemang 6 föreläsningar. 150:- per termin
Anmälan till UKF: 582 413 55 (ev telefonsvarare!), Vuxenskolan: 580 197 40
Föreläsningar och exkursioner sker under ledning av Börje Sanden.

Nr 1-2. 19 jan, 2 feb: RÖSARING

Inledning

Upplands-Bro, en centralbygd under forntid och medeltid. Varför?

Förutsättningarna för en rik historia.

Geografisk och historisk översikt.

De äldsta kartorna över Sverige

Rösaring - Trojeborgen - Tolkningen av gotländska bildstenar

Labyrinten

Processionsvägen - bilder från arkeologiska utgrävningarna 1981-82

Fruktbarhetsdyrkan - Härn och Ull - Skålgropar.

Nr 3-4. 16 feb, 2 mars: FORNSIGTUNA

Snorre Sturlasons beskrivningar, Odens bosättning och härstamning från Troja.

Olav den heliges saga med flera.

Aschaneus och andra tidiga författares skildringar

Habor och Signhild, Saxos saga från 1200-talet; och senare traditioner

Arkeologiska undersökningarna 1984-1988 med bilddokumentation

Folklivet på en tingsplats - Vad säger de isländska sagorna?

Bilder från - och jämförelser med - Island.

Nygamla teorier kring den tidiga vikingatidens förbindelser med Baltikum.

Nr 5. 16 mars. SIGTUNA NYCKELSTEN

Sägner och traditioner.

Sigtunaporten i Novgorod. Bilder.

Stalinistisk historieskrivning om Sigtuna

Ryssgraven

Sigtunas förstörelse 1187 - Stockholms grundläggning Hans

Beskows teorier om relationen Sigtuna-Stockholm

Nr 6.30 mars HÅTUNA -

HÅTUNALEKEN Alsnö stadga - privilegiesamhället uppkommer -

Magnus Ladulås Brödrastriden - Håtunaleken 1306 - Nyköpings

gästabad Privilegiebrevet 1319 - Sveriges första författning, grundlag

Nr 7-8. 31 augusti, 14 sept

ALMARE-STÄKET - S:T ERIKS SLOTT

Var låg Snorre Sturlassons Stocksund?

Relationen Stäket - Stockholm.

Arkebiskoparna och S:t Eriks slott

"Den nationella samlingens födslovåndor", Engelbrekt och Sturarna.
Riksdagens tillblivelse - Riksmötet vid Kungsängens kyrka 1502
Almarestäket och Stockholms blodbad Arkeologiska
undersökningar och fynd vid Stäket.

Nr 9. 28 sept

DALKARLSBACKEN

Riksvägen Bergslagen - Stockholm
Broar vid Stäket på 1600-talet Färjan
vid Stäket
Första statliga vägbygget 1665
De stora hålvägarna vid Draget-Kalmarsand

Nr 10-11. 12 okt, 26 okt

TIBBLE - DALUPPRORET

1743 Skjutsplikten genom århundradena. Stadgor och förordningar. Milstolpar.
Gästgiveriet - Postgården
Stora Daldansen - dokumentet från Tibble 19 juni 1743
Flottan skjuter skarpt mot demonstranter utanför Rösaring
Händelserna i Stockholm. Sveriges förhållande till Ryssland
Dalupproret i Bro-prästen Jakob Mörks roman (Sveriges första helsvenska)
Adlersparres revolutionsarme vid Tibble 1809
Avsättningen av kung Gustav IV Adolf

Nr 12. 9 nov

UPPLANDS-BRO - STATARKOMMUNEN

Oscar Sjölander - Upplands Lantarbetar Förbund
Riksomfattande skördestrejker
Ivar Lo Johanssons statarnoveller om Kungsängen
Tillkomsten av arbetarkommuner i Bro och Kungsängen
"Lokaltidningen" Skogs- och Lantarbetaren
Ärkebiskop Nathan Söderbloms visitation i Kungsängen 1926

Vid *Håtuna Håbo-Tibble hembygdsförenings* årligt återkommande "**Historisk afton**"
talar Börje Sanden ons 24 feb i Tjusta skola över ämnet *Stora Daldansen och dess förhållande
till lokalhistorien.*

Exkursionerna:

Tisd 11 maj,

RÖSARING

Samling kl 19.00 vid hembygdsgården Klint för gemensam färd i bilar. Adress Prästvågen nära
pastorsexpeditionen.
Visningen börjar vid stora bilparkeringen uppe på åsen bortom Låssa kyrka kl 19.15.

Tisd 25 maj,

DALKARLSBACKEN - RYSSGRAVEN

Samling kl 19.00 vid Bergaskolan, Kungsängen för promenad till Dalkarlsbacken och Ryss-
graven.

Lörd 5 juni

FORNSIGTUNA - SIGNHILDSBERG

Samling vid Tjusta skola kl 10.00 för färd i bilar till Signhildsberg.

Lörd 19 juni

TIBBLE GÄSTGIVARGÅRD - STORA DALDANSEN

Det hände i Tibble för exakt 250-år sedan. Förspelet till Dalupproret 1743-06-19. Samling kl
10.00 på gamla landsvägen vid Tibble gård.

Tors 9 sept

ALMARESTÄKET - ÄRKEBISKOPSBORGEN

Samling kl 18.30 vid hembygdsgården i Kungsängen för gemensam färd i bilar. Visningen
börjar kl 19.00 vid borgruinen.

Sönd 26 sept

VANDRING I TIBBLE-SYLTA^a

OMRÅDET Samling kl 10.00 på gamla landsvägen vid Tibble gård.